

Motion till riksdagen 2012/13:N264

av **Christer Engelhardt (S)**

Gotlands utveckling – Regionalt och näringspolitiskt ansvar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om Gotlands utveckling.

Arbetsmarknad och regionalutveckling

Region Gotland har det så kallade regionala utvecklingsansvaret. Det innebär bland annat att ta fram en strategi för Gotlands utveckling, besluta om vissa medel och följa upp samt utvärdera utvecklingsarbetet. I ansvaret ingår också att samverka med länsstyrelsen, andra myndigheter, näringslivet och berörda organisationer. Det sistnämnda handlar om att vara en gränsgångare mellan olika verksamheter och kulturer och få till stånd gemensamma lösningar på ibland komplexa utmaningar. Det regionala utvecklingsansvaret handlar i det sammanhanget mer om att lyssna, förhandla, engagera och samordna än traditionell styrning. För detta krävs dialogforum av olika slag, arenor där man förhandlar och kommer överens utifrån de gemensamma strategier som skapar en gemensam bild av färdriktningen. Även regionalt verksamma statliga myndigheter ska därför beakta den regionala strategin för Gotlands utveckling.

Under det senaste årtiondet har en stor omställning skett på den gotländska arbetsmarknaden. Procentuellt sett har Gotland förlorat ett stort antal arbetstillfällen men också en stor del av den gotländska arbetskraften. Gotland har under många år i genomsnitt haft en negativ befolkningsutveckling.

Ett särskilt hot mot Gotland och den gotländska arbetsmarknaden är de nederlag och motgångar som drabbar framförallt den gotländska industrin. Gotland behöver industrijobben för att klara sysselsättningen, och det finns ett behov av en genomlysning med en långsiktig och hållbar strategi för att trygga den gotländska arbetsmarknadens framtid. I ett litet län som Gotland

Fel! Okänt namn på

blir det oftast en oro när industri och större företag drabbas av en negativ utveckling då flertalet av dessa också sysselsätter småföretagare och entreprenörer i form av service under entreprenörskap.

På Gotland är turism, jordbruk och livsmedelsindustri viktiga näringar, liksom tillverkning av cement, kalk och trävaror. Tjänstenäringar av olika slag får dock en allt större betydelse. Flera mindre företag som bygger sin produktion på kvalitet och design växer fram bland annat inom möbeltillverkning. Gotland är ett av de företagstätaste länen i landet med drygt 7 800 företag. Även nyföretagandet ligger bland de högsta i landet och har stadigt ökat sedan 2001. Gotland ligger också i framkant när det gäller kvinnligt företagande. Jordbruket och livsmedelsindustrin är sedan lång tid tillbaka viktiga näringar på Gotland, och idag kan man hitta gotländska livsmedelsprodukter i hela Sverige. Den dominerande marknaden för gotländska varor är Mälardalsregionen. De gotländska livsmedelsproducenterna arbetar med lokala råvaror och slutprodukterna är av hög kvalitet.

Turismen är en viktig del av det gotländska näringslivet. Det stora antalet besökare har medfört att många företag växt fram inom denna näring. Under första delen av 2000-talet tog den dåvarande socialdemokratiska regeringen ett stort ansvar för utlokalisering av statliga myndigheter och bolag samt fyllde upp med statliga ersättningsjobb när andra viktiga och tunga verksamheter lades ner eller omorganiserades.

Dessa utlokaliserade arbetstillfällen har också betytt mycket för Gotland och dess omställning på en annars negativ arbetsmarknad. Det är viktigt att regeringen fortsätter detta arbete med att ständigt se till så att staten tar sitt ansvar i att stödja och främja lokal och regional arbetsmarknad när det gäller arbetstillfällen där staten också är arbetsgivare. Exempelvis kan nämnas det besked som kom den 25 september i år (2012) om neddragningar inom Svenska Spel där cirka 100 tjänster äventyras. Svenska Spel är i dag med sitt huvudkontor i Visby en mycket viktig arbetsgivare på Gotland. Det är ett hårt slag mot en ort som Visby och Gotland om en sådan neddragning blir verklig. Regionalpolitiskt har staten ett ansvar i detta.

Gotlands strategiska läge i Östersjön

I Östersjöregionen bor i dag cirka 100 miljoner invånare, vilket gör regionen till en av de mest expansiva i Europa. Östersjön utgör i dag ett av världens mest trafikerade havsområden. Vid varje givet tillfälle finns det cirka 2 000 fartyg i Östersjön och antalet ökar. Gotland ligger som en refug i Östersjön med fartygsleder på båda sidor om ön.

I luftrummet över såväl Gotland som Östersjöregionen genomförs också varje år cirka 100 000 flygningar där den mest intensiva perioden stäcker sig från maj till oktober. Flygtrafiken över Östersjöregionen har under lång tid ökat och ökar fortfarande.

Den alltmer intensiva trafiken såväl i Östersjön som i luftrummet ovanför gör att Gotland bland annat i detta avseende intar en strategiskt viktig plats i

Östersjön och Östersjöregionen. Visby har en mycket bra och väl fungerande flygplats som även fått en nationell och strategisk status. Med sin kapacitet att klara flygtransporter och logistik utgör Visby flygplats även i detta avseende en viktig strategisk plattform.

Gotlands läge i Östersjöregionen kan mycket väl utgöra platsen för en såväl nationell som internationell samverkanstradition. Det innebär att på Gotland kunna skapa möjligheter att utveckla nya former för samverkan och att effektivisera samnyttjandet av resurser mellan länder, myndigheter, organisationer och företagande i Östersjöregionen.

Gotland ses som en neutral plats i Östersjön, och med anledning av detta kan Gotland i ett framtida perspektiv mycket väl utveckla denna samverkan till ett kunskapsutbyte mellan länder och intressenter i Östersjöregionen. Gotlands geografiska läge bör i större utsträckning betraktas som en resurs och plattform inom ramen för näringslivspolitik och svensk regional- och Europapolitik.

Färjetrafiken – även en näringslivspolitisk fråga

Goda kommunikationer med det svenska fastlandet och med vår omvärld är en nyckelfråga och avgörande för Gotlands framtida utveckling. I årets (2012/13) regeringsförklaring skriver regeringen: ”Sverige ska ha ett starkt och hållbart transportsystem. Ett transportsystem som gör det lättare att resa mellan hem och arbete eller skola och lättare för företagen att leverera sina produkter. Ett transportsystem som gör det enklare att leva. Ett transportsystem som binder samman hela landet.”

Regeringen skriver vidare i budgetpropositionen för 2013 att ”det är av stor betydelse att färjetrafiken till och från Gotland även fortsättningsvis ger god tillgänglighet som tillfredsställer behoven hos medborgare och näringsliv i regionen. Det är därför viktigt att Trafikverket ingår ett avtal om trafik som är långsiktigt, stabilt och miljömässigt hållbart”.

Ett enat Gotland står bakom de gotländska ståndpunkterna som visar hur Gotland vill att trafiken mellan Gotland och fastlandet ska fungera. Gotland ska bindas samman med övriga Sverige i ett transportsystem som gör det enklare att leva och bo på Gotland.

För tillväxt och utveckling på Gotland är även fungerande transportmarknader viktiga. Målgruppen för trafiken är gotlänningar, besökare och gotländskt näringsliv. Till utgångspunkten hör också det regionala utvecklingsprogrammet Vision Gotland 2025. Grundläggande är visionen – Gotland är Östersjöregionens mest kreativa och magiska plats präglad av närhet, hållbar tillväxt och fylld av livslust – och de övergripande målen. Av dessa har särskilt målen om ökad tillväxt och befolkningsökning starkt samband med väl fungerande kommunikationer.

Fel! Okänt namn på

I det regionala utvecklingsprogrammet finns även en målbild och strategier för hållbara kommunikationer. Den lyder: ”Gotland har som en integrerad och dynamisk region i Europa och som ett centrum i Östersjöområdet en transportstruktur som gynnar tillväxt och utveckling och som är miljömässigt hållbar.”

Hela resan från bokning till transporter från och till terminaler ska fungera på ett smidigt och säkert sätt. Företagen på Gotland måste få tillgång till väl fungerande godstransporter till konkurrenskraftiga priser.

Staten kan inte fortsätta se färjetrafiken som olönsam interregional kollektivtrafik, färjetrafiken är inte ett komplement till andra färdmedel utan en del av det nationella trafiksystemet. Finansieringen av färjetrafiken ska ses som en del av den nationella infrastrukturen. En god tillgänglighet i turtäthet, överfartstid, prisbild och kvalitet är faktorer som mer än något annat har betydelse för Gotlands utveckling och tillväxt. Färjetrafiken är oerhört viktig för Gotlands utveckling som region och län. Statens ansvar och insatser för färjetrafiken till och från Gotland måste ses lika mycket som en näringspolitisk satsning som en trafikpolitisk fråga. För att Gotland ska få en positiv utveckling behövs konkurrenskraftiga och låga färjepris för såväl passagerare som gods.

Gotlands förutsättningar

Gotland är starkt beroende av hur de utvecklingsfrågor och statlig närvaro som har direkt eller indirekt påverkan på Gotland och Gotlands utvecklingsmöjligheter som region och län hanteras. För Gotland är det viktigt att som regionkommun och län att aktivt få vara med i detta arbete. Gotland har goda utvecklingsmöjligheter, men det krävs även särskilda insatser för att dessa ska kunna förverkligas. Det är viktigt att Gotland rent regionalpolitiskt ges likvärdiga förutsättningar som övriga landet för att kunna utvecklas på likvärdiga villkor.

Stockholm den 4 oktober 2012

Christer Engelhardt (S)